

87087374-4	04/08/2023	מקור ראשון - כותרת	עמוד 10	1	33.46x12.78
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

נדב הלפרין < תחום שבת

הבלתי נפרדים

אדם נפרד בחייו מדברים רבים. על כורחו הוא נפרד מהם. יש שיתארו את הקיום האנושי כתרגיל מתמשך בהיפרדות שראשיתו בעדיסה וקיצו בקבר. אבל אין אדם יכול להיפרד, למשל, ממה שמשתרר מתחת לפני השטח של שמו.

כבר ימים אני חושב על המור סכמה, שעוברת כחוט השני בכל הדיונים על היפרדות ממלכות שנייה, שהמדינה החילונית העתידית תיקרא "שלטון הא" לוחים". זו משמעותו המילולית הבסיסית של השם "ישראל": האל ישורו, כלומר, יקנה שררה בעולמו. והאמת היא שהשררה הזו מצויה כבר בפירוש לתורה שכתב במאה ה־13 רבי משה בן נחמן, שבעודו יושב בקטלונה הנוצרית וחולם על ארץ אבותיו, הכבושה גם היא בירי נוצרים, עדיין האמין שבשם עמו מסתתרת ברכה לשיטון אלוהי.

הדבקות הזו בשם המקראי הקדום, על מטענו התודעי תני המובהק כל כך, יש בה כדי ללמד משהו על עצם השאיפה לשוב ולהיפרד לישראל וליהודה. ישראל, חדשה ככל שתהא, נטר עה במאה ה־21 ככל שתהא, לעד תשלח זרועות לרמב"ן הכותב ספרים בגירונה וליעקב אבינו הנאבק במלאך במעבר יבוק. המילה "היפרדות" היא כעין לחש קסם נושן בחיים הישראליים. יש בה ייצוג לכמיהה לסדר בתוך ערבוביית קיומנו על פני הארץ הזו: נקים גדר הפרדה, נייפרד מהשטחים או מהפולטינים, נפריד בין דת למדינה, ואפילו נפריד בין גברים לנשים. עולי־מנו בנוי על שורה עתיקה של הפרדות שנערמו זו על גבי זו, החל בהפרדה המקראית בין מלך לנביא (הכוח והרוח), עבור בהיפרדותה של הברית החדשה בין הקיסר לאיש הדת (החיים הפוליטיים והחיים הדתיים) או בניסיון העתיק והכושל להפריד בין הגוף לנפש, וכלה בשלל הפרדות מעמדיות ומגדריות שהולכות ומאבדות מתוקפן עם הזמן החולף. אפילו אחת ההפרדות שבבסיס הפרטי למרחב הציבורי, הנפכה

על ראשה בעידן התיעוד העצמי ברשתות החברתיות, שעושות את כל המרחבים לאחד. המשותף לכל ההפרדות שניזכרו כאן הוא שאין הן מוחלטות כפי שנדרמה לנו או כפי שרצינו. ההיסטוריה וזעקת המולנו שהי תחומים לעד מתערבים זה בזה, וההבנה הזו נכונה גם למציאות הישראלית: שום גדר הפרדה לא תהא מוחלטת. אין דרך ממשית, מימין ומשמאל, להיפרד לגמרי ממי שחולקים עמנו את הארמה הזו. אפילו בין דת למדינה, הפרדה שעברכם הנאמן קורא לה בכל פה, אי אפשר לנתק לחלוטין, אלא רק לנסות לחלץ מעט את הדתיות מן העסקנות הפוליטית

(למען הדת היהודית, כפי שהיה מדגיש פרופ' ליבוביץ) ותעיד ארצות הברית, שם על אף ההפ"דה החוקית, הדת נוכחת בחיים הציבוריים מכל עבריהם. המחשבה שאפשר בקלות רבה להתחלק לשתי ישויות, ושכך ייפתרו המתחים שמאפיינים את ישראל האחת, היא מקסם שווא אשלייתי מאותו הסוג. איני מדבר רק על אנשים כמוני, שהניסיון לחלק את הקיום היהודי־ישראלי לשניים דומה בעיניהם למשפט שלמה נטול אם שתערער על גור הדיון. אני חושב, למשל, על החרדיות. כל מי שיהרהר מעט באופייה של החברה החרדית בישראל, על בריחתה המובהקת,

הנמשכת במידה רבה עד לימינו, ממלוא התקופה של חיים ריבוריים בארץ הזו, יבין שכלל לא ברור אם זו תעדיף למצוא עצמה ביהודה או בישראל – הן מסייבות של תלות כלכלית, הן מסייבות דתיות של העדפת המנגנון המושגיהי כשרות (וסכיר להניח ביץ המבקש לחלץ את החילונית ממלתעות המוסדות המדיניים). וגם אם נניח לצורך הדיון שישראל החדשה המדוברת תצי ליח בחלומה להיות בלתי דתית מובהקת, הרי שמתקיימים בקרבה יסודות שיש בהם כדי לערער לאורך זמן על האתוס הליברלי הזה, ובכך, מה שמתרחש ממש עכשיו בישראל האחת.

יאמר מי שיאמר: לישראל על חששו החדף ממדינה רוברת

עברית: "האלוהים לא ייאלם דום בלשון שבה הוא חוזר ומועלה אלף מונים בתוך חיינו". אי אפשר להדעלם ממה ששורר מתחת לפני השטח של השפה, מההיסטוריה של הרעיונות שהיא נושאת על גבה. החזיונות הנבואיים, בנות הקול האלוהיות, מקסמי הש"ווא המשיחיים – כל אלה עומדים בעינם, ועתידיים לצוף ביום מן הימים. במילים אחרות, גם בהינתן ההפרדה המוחלטת של דת ממדינה, לא יוכל הציבור הישראלי לפטור את עצמו כלאי־חר יד משאלות של יהדות במרחב או בתרבות. ובפרפרזה על מאיר אריאל: בסוף כל משפט שאתם אומרים בעברית יושב אֵלוהים על כיסא כבודו.

הדברים שאני כותב נדמים אולי כמתקפה על רעיון ההפי־דה העולה מישראל החילונית, וישראל הדתית אינה מאמצת אותה, אלא שהדברים פונים גם אליה: היא אולי אינה מדברת על היפרדות, אבל טומנת בחובה פנטזיה על היבלעות, היבלעור, תה של ישראל האחרת בבטנה,

כלומר, גילוייה את "אור האמת" עד שתהא לאחת עם אחותה. זו הלכה למעשה פנטזיה מקבילה, מפני שבשני המקרים התוצאה הסופית זהה: אתה נותר בגפך. חוזה מדינתנו האחת בנימינזאב הרצל, שבתמוז מלאו 99 שנה לפטירתו, ירע היטב שהפנטזיות האלה לא יעלו יפה. ב"ארץ ישנה חדשה" (אלטנוילנדר) שלו הוא מדמיין מדינה אחת, חילונית בייטודה אך גם ביתם של בתי כנסת רבים על רבניהם (הלא את ההש"ראה לשם ספרו קיבל מבית הכנ"ס של פראג). מרבים לצטטו כמי ששאף לכלוא את הרבנים בבתי כנסיותיהם, אלא שהוא פשוט נגע באתגר היהודי־ישראלי הגדול שעודו ניצב בפנינו: איך מקיימים ארץ חדשה שמישירה מבט ליסודותיה העתיקים בלי להיבלע על ידם כליל. בעיניי, אם יש תקווה להצליח בכך אפשר לעשות זאת יחד; אם האתגר חסר תוחלת, ניכשל בו גם בנפרד.

נדב הלפרין הוא משורר ומגיש "אש זרה" בכאן תרבות

